

**PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

Savivaldybės biudžetinė įstaiga, Respublikos 68, LT – 35158 Panevėžys, tel.(8 45) 461406,
el. p. info@panevezysvsb.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 301738112

APKLAUSA

„JAUNIMO POŽIŪRIS Į RŪKYMĄ“

Parengė Indrė Čaikinienė visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė

Panevėžys
2016 m.

IVADAS

Statistika skelbia, jog rūkančiųjų skaičius pasaulyje nuolat didėja, o pradedančiųjų rūkyti amžius pavojingai jaunėja. Ši tendencija neaplenkia ir Lietuvos. Turbūt dauguma žmonių suvokia keliamą rūkymo žalą. Pasak Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO), rūkymas yra viena iš dešimties dažniausių mirčių priežasčių, kurių skaičius nuolatos didėja. Ne naujiena, jog didelė žmonių dalis pradeda rūkyti būdami jauni. Tačiau pastaruoju metu ne tik rūkančiųjų amžius sparčiai jaunėja, bet ir daugėja vaikų ar paauglių, kurie, nepaisydami suaugusiųjų išspėjimų, ryžtasi pabandyti rūkyti. Taigi, didėjantis vaikų ir paauglių rūkymas bei nikotino produktų vartojimas kelia nemažą rūpestį.

Pagal Europinio projekto apie alkoholį ir kitus narkotikus mokykloje (The European School Project on alcohol and others drugs–ESPAD) 2011 m. atliktus tyrimus, Lietuvos jaunimo tabako vartojimas viršija Europos vidurkį. FHM tyrimo duomenimis apie 80 proc. rūkančiųjų pradeda rūkyti iki 18 metų, o nepradėjusieji rūkyti iki 25 m. dažniausiai šio žalingo įpročio neįgyja. Taigi, galima teigti, jog absoliuti dauguma pradeda rūkyti dar paauglystėje, nesuvokdami rūkymo keliamų pasekmių.

Paauglystė yra vienas sudėtingiausių vaiko raidos etapų–jos laikotarpiu dažniausiai pradama eksperimentuoti psichoaktyviomis medžiagomis–tabaku, alkoholiu, lakiosiomis medžiagomis ir narkotikais,–kurios veikia žmogaus psichiką, sutrikdo žmogaus elgesį ir gali sukelti psichinę ar fizinę priklausomybę. Tam tinkamas sąlygas gali sukurti socialinė aplinka, asmens savybės, biologiniai ir kiti veiksniai. Šios socialinės problemos suvokimas, pasirengimas ją identifikuoti ir spręsti turi būti svarbus sveikatos ir ugdymo specialistų bei šeimos uždavinys.

Žalingų įpročių paplitimas mokinių tarpe taip pat dažna jaunų žmonių sveikatos problema. Rūkymas–vienas labiausiai paplitusių širdies ir kraujagyslių, kvėpavimo sistemos ligų rizikos veiksnių 20-64 metų amžiaus žmonėms, tačiau daugiausiai nerimo kelia rūkantis jaunimas.

Siekiant įvertinti rūkančiųjų jaunuolių skaičių ir jų požiūrį į rūkymą buvo vykdoma apklausa, kurios metu buvo apklausiami Panevėžio miesto gimnazijų ir profesinių mokymų įstaigų moksleiviai.

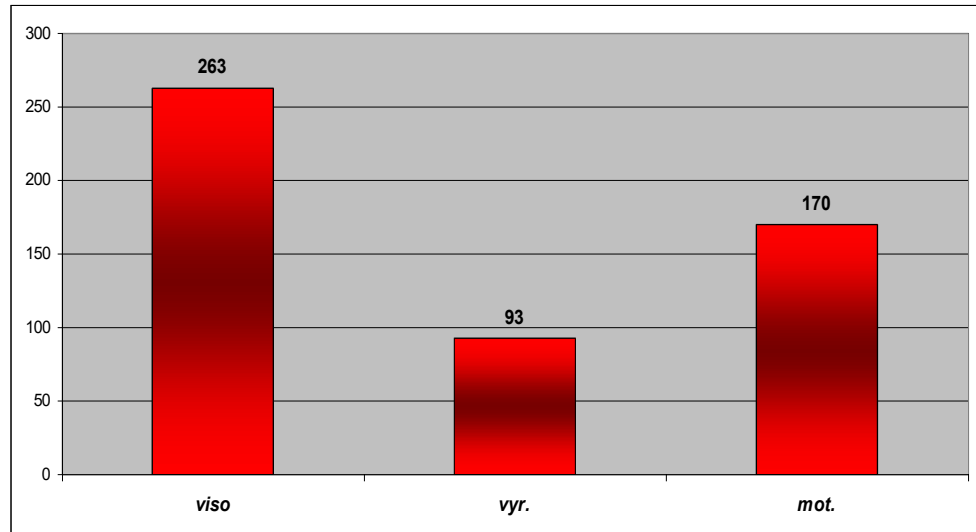
Apklausos tikslas–įvertinti apklaustųjų jaunuolių požiūrį į rūkymą.

Apklausa atlikta pasirinkus kiekybinį tyrimo metodą, kuri buvo vykdomas Panevėžio mieste 2016 metų balandžio–gegužės mėnesiais. Šiai apklausai buvo pasirinktas išdalijamasis anketavimo būdas. Apklausos anketa parengta Panevėžio miesto visuomenės sveikatos biuro. Anketa buvo anoniminė ir sudaryta iš 12 uždarų klausimų. Remiantis respondentų atsakymais ir buvo atlikta ši analizė.

Iš viso buvo išdalinta 300 anketų, iš kurių 263 respondentai anketas grąžino.

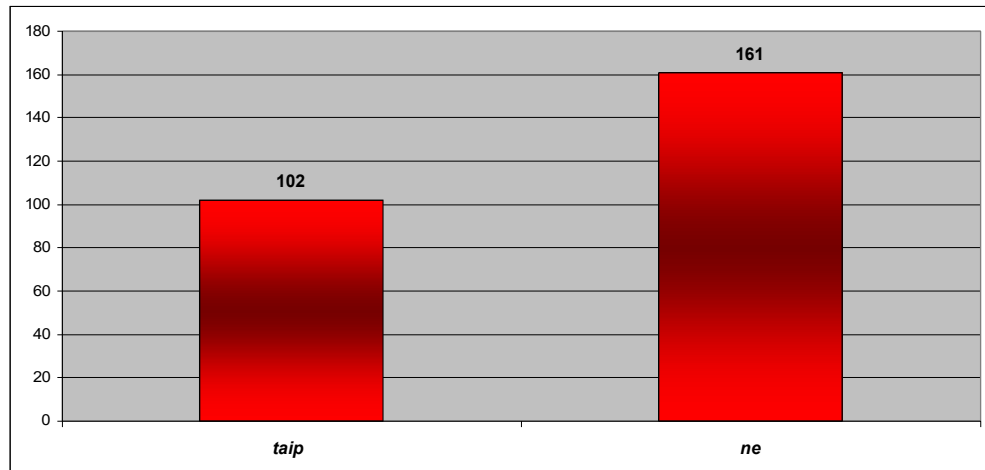
APKLAUSOS REZULTATAI

Apklausoje iš viso dalyvavo 263 respondentai. Iš jų 93 vaikinai ir 170 merginų (1 pav.).

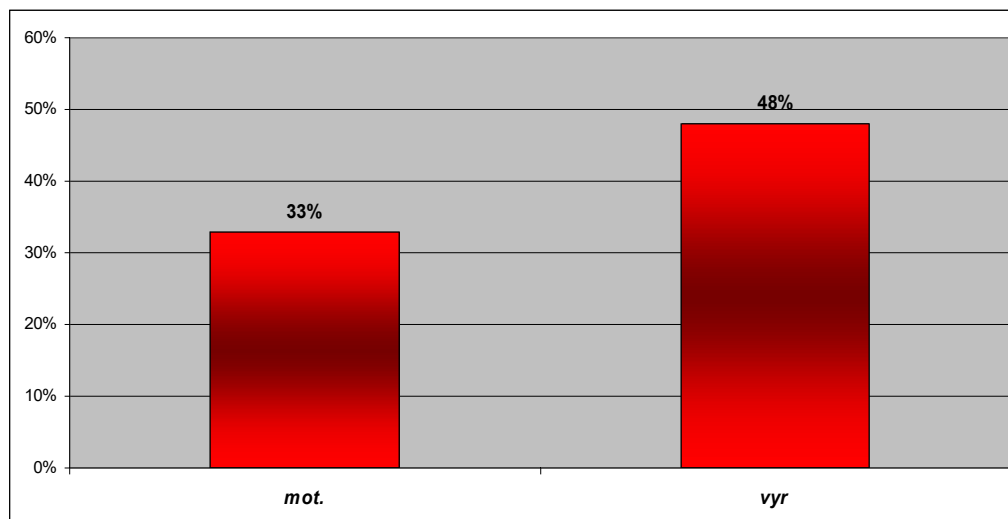
1 pav. Respondentų lytis (absol.skč.)

Apklausoje tikslas - išsiaiškinti kiek iš apklausoje dalyvavusių mokinių yra rūkančiųjų. Į klausimą „Ar Jūs rūkote?“ 161 (61 proc.) jaunuolis atsakė neigiamai, 102 (38 proc.) atsakė teigiamai (2 pav.).

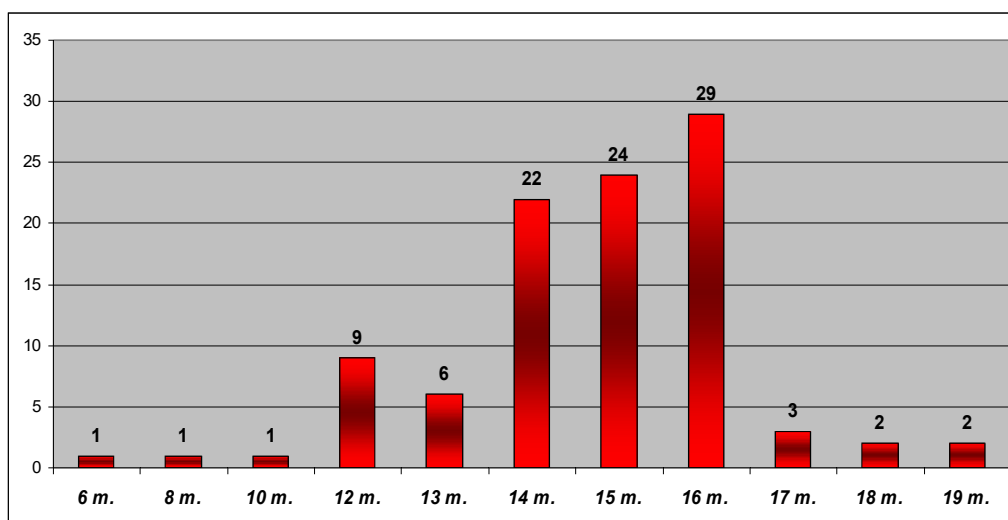
2 pav. Ar Jūs rūkote? (absol.skč.)

Pagal lytį, apklausos rezultatai parodė, kad daugiau rūko vaikinai nei merginos (3 pav.).

3 pav. Rūkymas pagal lytį proc.

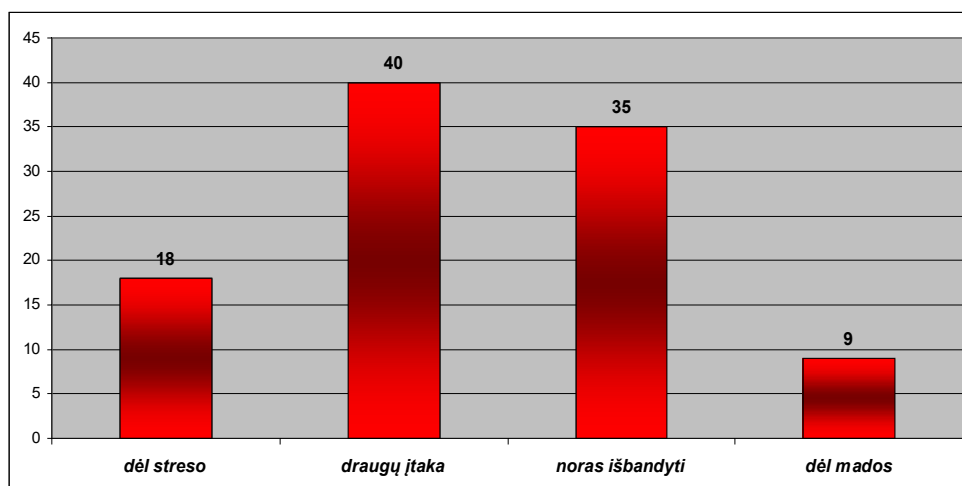
Kuo jaunesnis vaikas pradeda rūkyti, tuo didesnė žala yra padaroma jo organizmui. Apklausoje klausimo „Kokio amžiaus pradėjote rūkyti?“ susumavus gautus atsakymus paaikškėjo, kad dažniausiai pradeda rūkyti 14-16 metų amžiaus (4 pav.).

4 pav. Kokio amžiaus pradėjote rūkyti? (absol.skč.).

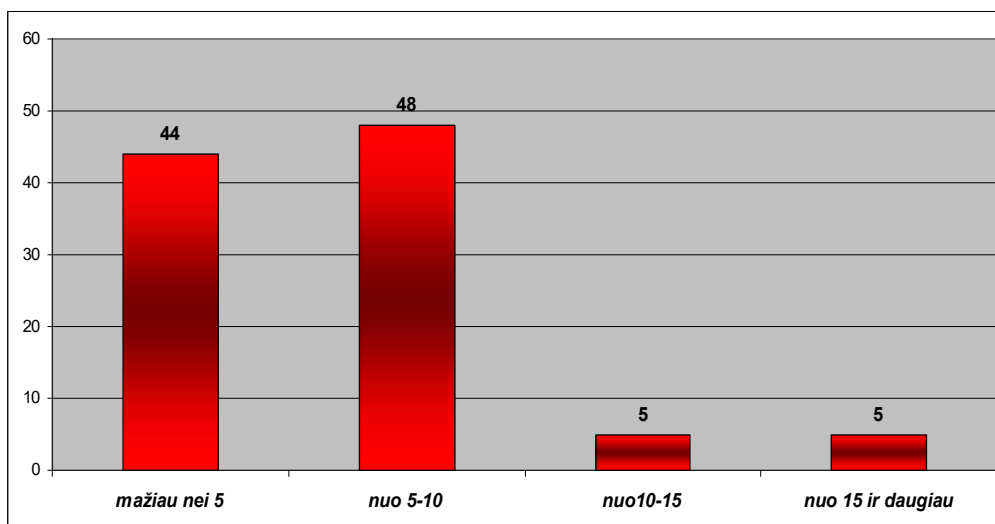
Rūkymas, kaip ir kitos priklausomybės, yra laikomas negatyvių emocijų išraiška ir dėl to vaikai patiriantys stresą, nerimą, turintys problemų dažniau pradeda rūkyti. Tarptautinių tyrimų duomenimis nustatyta, kad nepilnamečiams rūkymas dažnai yra simbolinis maištavimas. Paaugliai šiuo veiksmu susitapatina su suaugusiais, bando panašėti į „kietus“ draugus ar kitus autoritetus. Dažniau pradeda rūkyti tie vaikai, kurie prasčiau save vertina, sunkiau mokosi, turi asmeninių problemų ar kas nors iš šeimos narių rūko.

Susumavus gautus rezultatus paaikškėjo, kad dauguma jaunuolių pradėjo rūkyti veikiant draugų įtakai (40 resp.) ir noru tai išbandyti (35 resp.) (5 pav.).

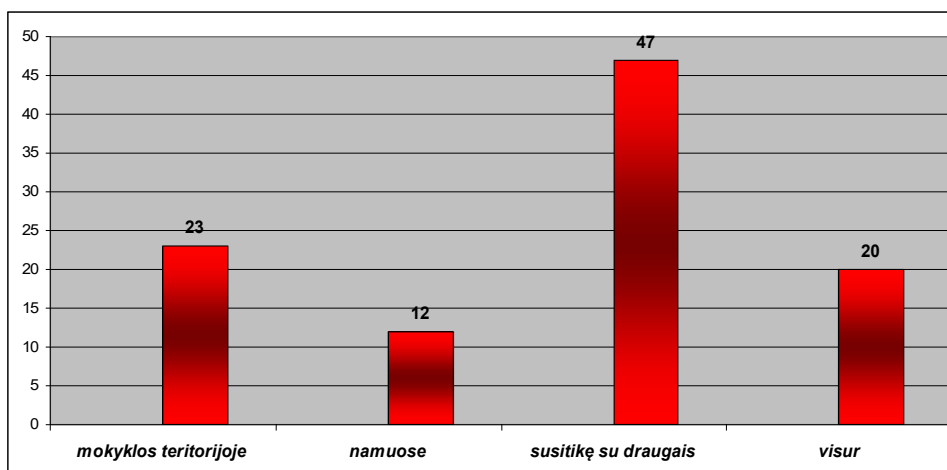
5 pav. Kodėl pradėjote rūkyti?(absol.skč.)

Rūkančiųjų mokinių klausėme, kiek cigarečių per dieną jie surūko. Paaikėjo, kad beveik visi rūkantieji per dieną surūko nuo 5 iki 10 cigarečių (6 pav.).

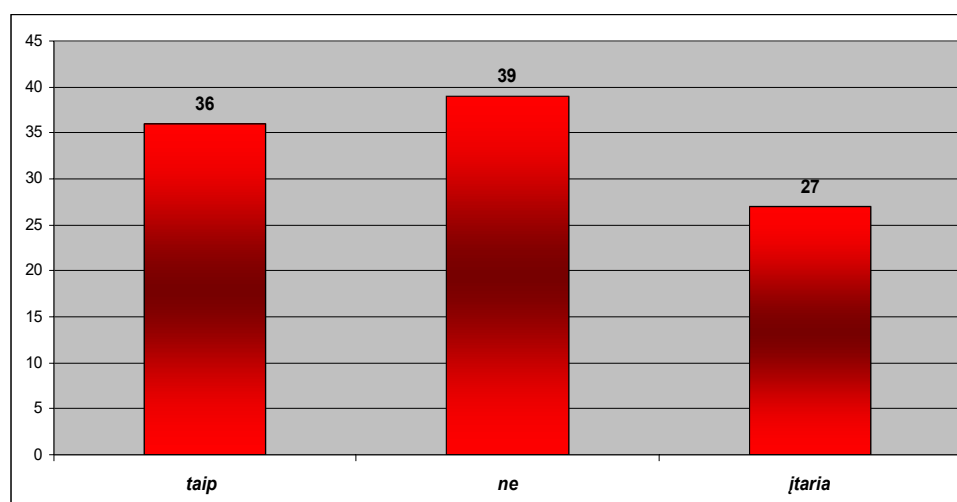
6 pav. Kiek per dieną surūkote cigarečių?(absol.skč.)

Į klausimą „Kur dažniausiai rūkote?“ daugiausiai respondentų atsakė, kad – susitikę su draugais (47) ir mokyklos teritorijoje (23) (7 pav.).

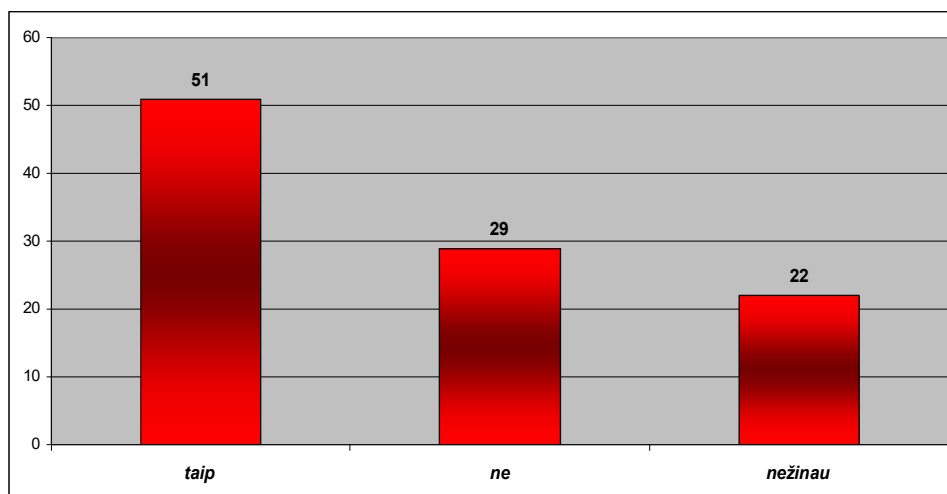
7 pav. Kur dažniausiai rūkote? (absol.skč.)

Apklausoje buvo klausama rūkančiųjų ar jų tėvai žino, kad jie rūko? Atsakymų skaičiai pasiskirstė panašiai. 39 respondentai atsakė, kad jų tėvai nežino, kad jie rūko, o 36 - kad žino.

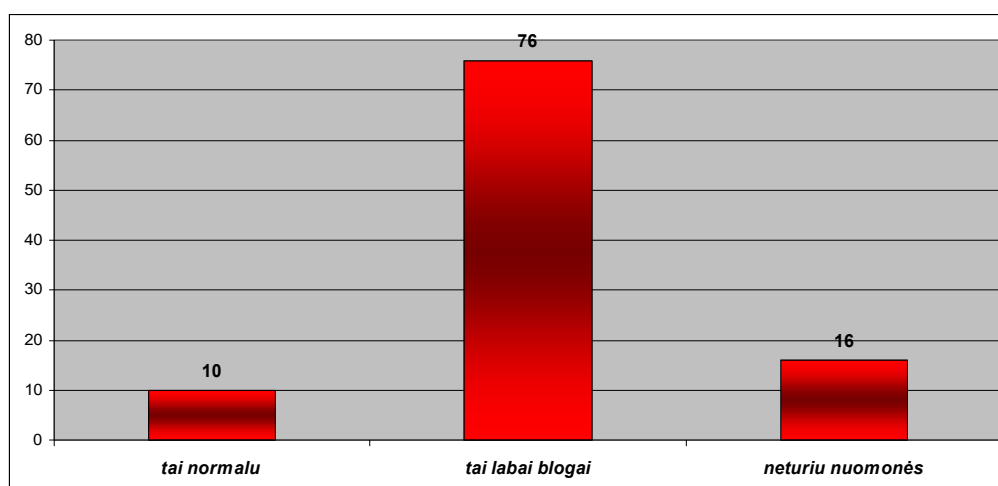
8 pav. Ar Jūsų tėvai žino, kad Jūs rūkote? (absol.skč.)

Mažai kuris rūkantis paauglys yra prisipažinęs, kad turi problemą ir nori atsikratyti įpročio rūkyti. Tai parodė ir apklausos rezultatai. 51 respondentas teigė, kad mesti rūkyti nori, tačiau lygiai tiek pat jaunuolių atsakė, kad nenori mesti rūkyti arba neturi dėl to savo nuomonės (9 pav.).

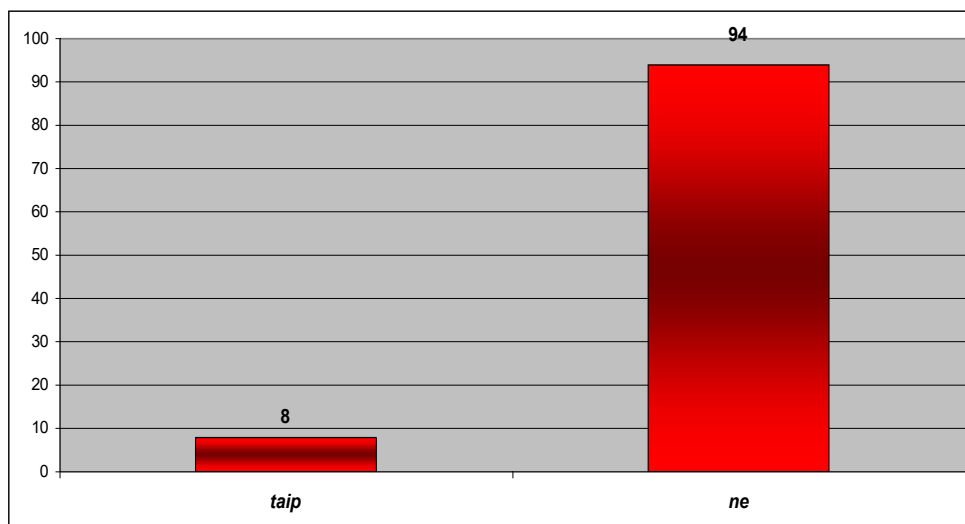
9 pav. Ar norėtum mesti rūkyti? (absol.skč.).

Apklausoje buvo klausiama moksleivių „Ką jie mano apie paauglių rūkymą?“ Net 74 procentai (76 resp.) rūkančiųjų atsakė, kad tai yra labai blogai. Tik maža dalis t.y. 9 proc. (10 resp.) teigė, kad tai normalu tokiaame amžiuje rūkyti (10 pav.).

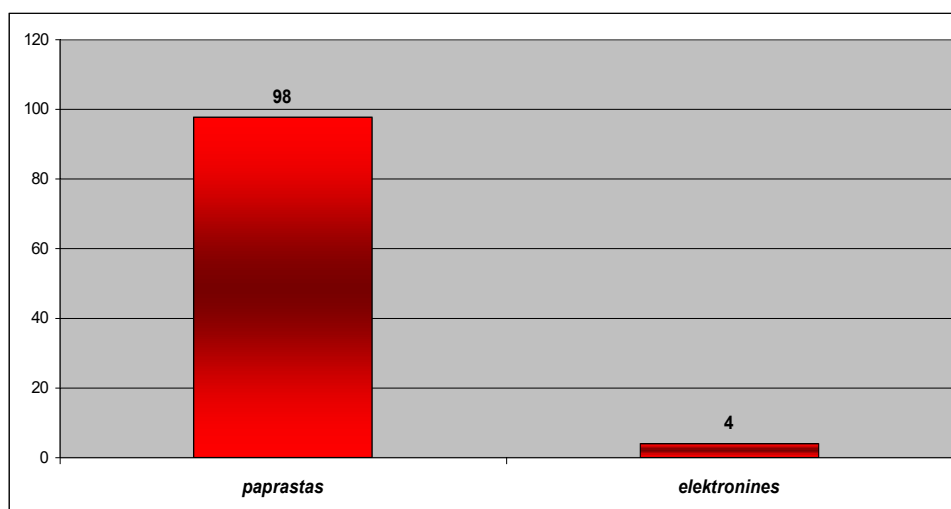
10 pav. Ką manai apie paauglių tabako vartojimą? (absol.skč.)

Kiekvienas paauglys svajoja kažkada turėti savo šeimą ir vaikų. Į klausimą „Ar jie toleruotų ateityje savo vaikų rūkymą?“ 92 procentai respondentų (94) atsakė, kad nenorėtų kad jų vaikai rūkytų (11 pav.).

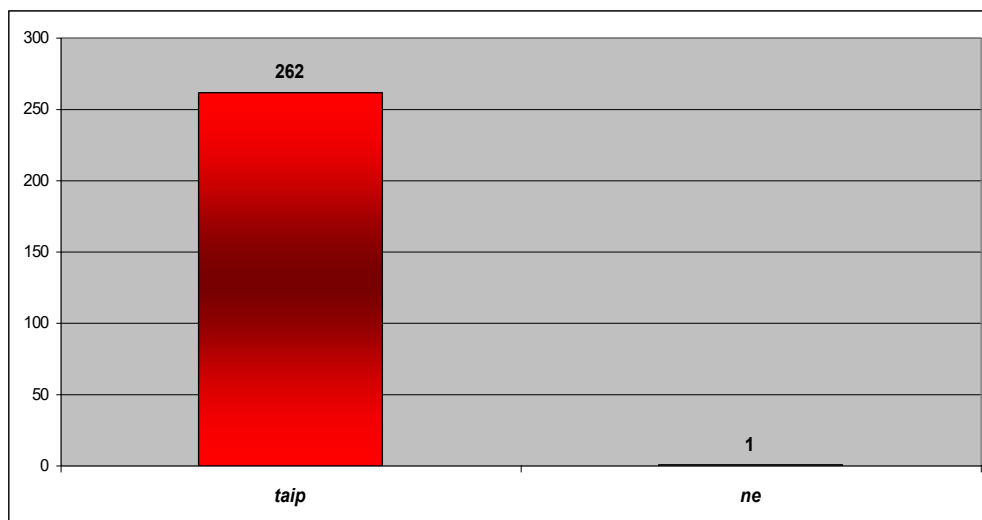
11 pav. Ar toleruotum savo vaikų rūkymą? (absol.skč.)

Šiais laikais pasiūla yra didžiulė. Ir dabar į madą yra atėjusios elektroninės cigaretės. Tad apklausoje buvo norima sužinoti kokias cigaretes vis tik daugiau rūko mūsų jaunimas? Paaikškėjo, kad populiariausios yra paprastos cigaretes. Net 98 rūkantieji iš 102 rūko būtent šias cigaretes (12 pav.).

12 pav. Kokias cigaretes rūkote? (absol.skč.)

Iš 263 viso apklausoje dalyvavusių respondentų, 262 patvirtino, kad buvo sąžiningi atsakinėdami į pateiktus klausimus (13 pav.).

13 pav. Ar į klausimus atsakei sąžiningai? :)

IŠVADOS:

1. Iš viso apklausoje dalyvavo 263 jaunuoliai. Iš jų 93 vaikinai ir 170 merginų.
2. Iš 100 proc apklaustųjų, 38 proc. yra rūkančiųjų jaunuolių.
3. Daugiau rūko vaikinai (48 proc.) nei merginos (33 proc.).
4. Populiariausias 14-16 metų amžiaus tarpsnis kai mokiniai pradeda rūkyti.
5. 39 proc. rūkančiųjų teigė, kad pradėjo rūkyti paskatinti draugų kompanijos.
6. 90 proc. rūkančiųjų per dieną surūko nuo 5 iki 10 cigarečių per dieną.
7. 47 proc. jaunuolių dažniausiai rūko kartu su draugų kompanija. Mažiausiai namuose - 11 proc.
8. 64 proc. rūkančiųjų mokinių tėvai nežino arba tik įtaria, kad jų vaikai rūko.
9. 50 proc. rūkančių respondentų norėtų mesti rūkyti.
10. 74 proc. rūkančiųjų jaunuolių pripažįsta, kad rūkyti paauglystėje yra labai blogai.
11. 92 proc. respondentų nenorėtų ir netoleruotų ateityje savo vaikų rūkymo.
12. 96 proc. jaunuolių rūko paprastas cigaretes.
13. 99 proc. dalyvavusių apklausoje respondentų, teigė, kad sąžiningai atsakė į visus anketoje pateiktus klausimus.

Rekomendacija:

Norint sumažinti psichoaktyvių medžiagų (tabako ir k.t.) vartojimo paplitimą, reikėtų stiprinti šeimos vaidmenį ugdant gebantį sveikai gyventi, alkoholio, tabako ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų nevartojantį asmenį, sugriežtinti psichoaktyvių medžiagų vartojimo kontrolę viešose vietose bei ugdymo įstaigų teritorijose, didinti nerūkymo zonų skaičių, pažymint jas draudžiamaisiais ženklais, nurodant informaciją apie administracinę atsakomybę.

